

Erdélyi Híradó

Szombaton, $\frac{5}{7}$ (Május 7-dikén) 1831

Olaszország—Spanyolország—Frantziaország—Nagybritannia—Németország—Belgaország
Burkusország—Austria—Lengyelország—Törökország—Jelentés.

OLASZORSZÁG

A' római Levelező leírván igen rövid fontossággal apr. 12-dikén, 12 sërban, az egész olasz zenebonát 's annak még hirtelenebb lett elnyomattatását, újjra ezen kezdi a' litániát: "De már most, váratlan újj zivatar támod. Két Kárdinált elküldöttek volt, mint Legatusokat a' latere, a' fellázzadt tartományokba. Először Benvenuti-t; midőn pedig ez fogságba esett, Oppizzoni-t, mindeniket kiterjedd, sőt hatartalan hatalommal. Mártz. 26-dikán megkötötte Benvenuti ama' híres capitulatiót Anconában. Semminek nyilatkoztatták azt itt ki, Benvenutit pedig fogojnak, betegnek, tehetetlennek, sőt bizonyos tekintetben féleszünek. Ez, megsértetve, már most az általa alá-írt alkú végre-hajtását sürgeti, védelmezi az önálló Anconában, 's ezen órában hihető az ő' Püspökségében Osimoban tartózkodó revolutio' fejét; kik között Vicini Praesident, Armandi Generált, Cesare Bianchetti Grófot nevezik, és protestál Venetziában az Austriaiaktól a' tengeren végbe-vitt megfogattatása ellen a' többinek, kiket azon szigetvárosba vittek. De ez még csak kezdete a' zürzavarnak. — Oppizzoni Kárdinál, maga' részéről, az alatt, fontos változtatásokat és jobbításokat vitt-végbe Bolognában. De midőn különböző sze-

méjkeknek hivatalt adott; már akkor, mások voltak azokra kinevezve. A' bolognai változtatások, külömben is igen nagyoknak, igen hirteleneknek, igen frantziásoknak tettettek itt. A' zürzavar, nevedik. Ehhez járúl, hogy mártz. 8-dikán St. Priest Gróf Párisból, hivatali irásokkal érkezett-meg a' frantzia Követséséhez. Mindjárt 9-dikén reggel audienzián volt St. Aulaire Gróf, a' frantzia Követ, Ő-Szentségénél, melynél ő bebató szokat hotsátott-ki a' terjedő tsászári beléavatkozás ellen, és a' fogjok' elfogdosása ellen a' tengeren, és ezeknek Venetziába-hurtzoltatása ellen tüzessen protestált, minthogy Austria semmi módon nem elegendhet az Egyházi Státus' belső ügyebajába. A' feletet igen mérsékelt volt. A' Congregatióban két felekezet uralkodik: jámbor és kemény. Az elsőt vezérli maga a' Pápa és Pacca Kárdinál; a' másikat Képviselője Bernetti Kárdinál Státustitoknak és amaz esméretes Kárdinál, Gregorio. Ma akarják a' büntetésrendtartást a' rebellisekre-nézve megállapítani. Nem egyezhetnek. Már tegnapelőtt kimosta a' kezét Pacca Kárd. a' dologból — 's ezzel, a' legfelső fogra lépett a' zürzavar, és újj kibontakozáshoz kell magunkat készíteni. A' tartományokban-is nagy peéség uralkodik még, mely

tsak lélekző jukat keres. Róma' katonátlan úttzáin, már most a' temérdek Tisztek parádézna; pompáson vannak ezek felöltözve — és most már van Vezértünk, elég; de vezérelnivaló, egy sints.

SPANYOLORSZÁG

Az áng. Sunban ezt olvashatni: "Az utolsó tudósítások Spanyolországból tökéletesen megbizonyosodnak a' magánosok' közléseik által, a' kiktől Leveleket veszünk ebből az országból. A' Ferdinand Király' fekvése rendkívül nehéz. Mielta egy messze kiterjedt össze-esküvésről tudósítottatott, reszket ő éjjelnappal az életét féltve. Ezen össze-esküvés kellőközepe Mádridden magában van; az elágadásai kiterjednek minden tartományokra. Híjjába' fogdossák naponként az embereket; híjjába' történnék még éjjeli gyilkolások-is az ő' vérszomjúzó párantsohajára; a' constitutiós vélekedés, tartja magát. Bizodalansággal tekintia' deszota még saját gardáját-is; mert tudja hogy 20 Tisztje közzül 19, a' constitutió mellett fog. Valóban oly' nagy a' békételenség, hogy az egész ország' fellázasztására egy sereg katona untig elég volna, mely tsak egynehány nap állaná-is ki a' táborozást. — Az áng. Courier is ugyanígy gondolkozik, és mindez, mind a' Memorial des Pyrénées a' sok tömlőtözések-ről beszéli.

PORTUGALLIA

Lissabon, mártz. 30. — Mártz. 26-dikán esteli 5 óra-tájban megjelent egy frantzia hadi-brigg a' sorompónál sbehajókázott. Mindjárt híre futamodott, hogy az tsak előgárdája más hajóknak, melylyek Bonhomme és Sauvinet Urakat követelik-ki (reclamálják), és elégtételt kívánnak Frantziaország ellen tett minden bosszútételről. Valósággal várnak még egy liniahajót és egy fregattet. A' frantzia Konzul kiterjedt hatalmat kapott a' legteljesebb elégtétel-kívánásra az or-

száglószéktől; és ha ezt tölle megtagadnák, hogy minden Frantziákkal együtt utazzon-el, és izenjen hadat. A' kívánt elégtétel laistromát által adták tegnap' Sautarem-Vicomte-nak, és egy héti határt szabtak feleletre. Minden Frantziának tudtára adták, hogy hajóra-szállásra készen tartsa magát. Ugy gondolják, hogy a' Miguelisták ellent fognak állani: úgy-de ez, könnyen veszedelembé vetné őket. Az áng. Konzul egyet-értve viseli magát a' frantziával; mind-a'-kettő az ánglus fregatte' vezérével ebédelt tegnap' a' frantzia briggen. Nagy ideje volt már hogy segedelem érkezett; mert minden Frantziára halált esküttek volt már. Attól félnek, hogy Bonhomme és Sauvinet Urakat, minhogy már nem lehet Afrikába költöztetni, megölik a' tömlőtözben. Az Ánglusok-is féltik életüket, és rég-ideje már hogy segítséget kértek; várnak tehát egy vagy két áng. liniahajót-is. A' terceirai fogdosó-hajók a' lissaboni sorompóig eljönnek, és már sok prédát kaptak.

FRANTZIAORSZÁG

A' Lengyelek újabb győzödelméről érkezett tudósítást, tsaknem mindenik párisi Journál örvendezve hirdette. Talán legelőször hallani ezen alkalommal a' frantzia Journáloktól azt a' vallást, hogy egy más nemzet és nem a' Frantziák, hogy a' Lengyelek legvitézebb nemzet a' világon. Még a' ministeri Journál des Debats-is így kiáltafel: "Ditsőség a' lengyel seregnek, ditsőség a' haza' függetlensége' ama' vitéz-batorságú védelmezőinek! Elég drágán fizették ők meg a' szabadságot, hogy azt megnyerhessék. Vaj-mi örömmel nyitja Europa nekik meg saját sorait. Egész tsapatok tették-le mártz. 31-dikén a' fegyvert. Talán ez a' legelső efféle, a' mia' muszka regementeken valaha esett. A' lengyel bulletinok, nem-hogy nagyitanák ezen emlékezetes napok' kimenetelét; de talán még úgy-sem adják azt elő, mint

valójában volt. Az erőnek szinte kettős emelkedését szerzi ez a' győzelem az éppen akkor történt lithói felkeléssel; egyik a' másikkal költsönözi a' Lengyelek' bizodalját. — A' Courier Français ezt mondja: "A' lengyel katonaság, megyen és viaskodik 20 órát egy végben. A' kaszaviselek egyszerre-tsak fegyverben találtak magokat, mellyeket a' hartzmezőn találtak. Az ő' Generáljok, úgy láttik, egyenként veszi-elő a' Diebits hadmarsal' seregeit; mely hadi-fordulás ára vezet, a' mint Napoleon a' Millesimo' és Montenotte' térein, 's utóbb, az Ets' partján, az ő' manoeuvreit folytatta. Ekkorig, hērōsi bebehurgyaságnak nézhették's tartották némely magánosok a' Lengyelek' nagy dologba-kapasátt; de most,— alkalmasint egy nagy nemzeti elszánást kell abban látni, mely Lengyelország' függetlenségét és szabadságát bizonyossá teheti. Nem láttak az újj idők nagyobbát és álmétkodtatóbbat. — A' National, nem állhattja-meg hogy öröméhez egy kis szokott keserüt ne vegyítsen. Az alatt, úgymond, míg a' mi' ministeri beszéllőink a' beszéd-székben ékes beszédeket tartanak, azt megbizonyítani, hogy Don-Quixotteria volna a' Lengyelek' dolgába avatkozni, és hogy a' politikai ügyesség púpja volna, őket gyáván magokra hagyni, — győzödelmeket tettek a' Lengyelek mi-éretünk, és ontották saját véreket, hogy — a' mi' hitel-leveleink emelkedjenek. Frantziaország illuminatiókra reducaltatott minden más nemzetek' szabadsága eránt. Reményljük, hogy az idegen Követek nem veszik rossz neven ezt a' kis belé-avatkozást, hogy Páris hólnap' a' Lengyelek' győzödelméért kivilágosittatik, mint ma a' National' Burea-jta volt.

NAGYBRITANNIA

Az ápr. 11-dikei londoni Journálok, tudják már a' Lengyelek' győzödelmet

mártz. 31-és ápr. 1-jéről. Egyszerre érkezett a' meg Hamburgból és Párisból. A' mi' országlószeánk igen szíveli a' Lengyelek' ügyétbaját. — A' bombay-i Journálok szerént, mellyek dec. 14-dikéig hatnak, Peking-nek 200 áng. mérföldnyi környékén borzasztó földrengés volt, mely 3 nap' tartott; szélveszek és áradások következtek réa, és a' melyben 500,000 — 1000,000 ember veszett volna el 12 várossal egygyütt, mellyek és a' kik elsűjjetek.

A' Courier lázadásokról Beszél, mellyek Chinában, dec. 4-dikei tudósítások szerént, kiütötek volna. Az Ele' környék-beli Muhamedanusok keltek volna fel hogy az Yng-Lau' halálát megbosszúlják, és a' Shen-si tartomány-is fellázzadt. — Már így, a' hōld következik rebellálni.

A' Morning-Herald ezt mondja: "A' Muszka' megverettetésén a' Lengyelek által, nagyobbban felindultak a' Cityben, mint akarmiféle eseten a' mire valaha emelkedünk, még a' 3 júliusi napokat-se vévén-ki. Ezt a' győzödelmet valósággal úgy lehet nézni, mint valami tsudát, mőt a' Gondviselésnek különös közbenjárását, egy szenvedő és elnyomott nemzet' kedvéért, melynek rettentő környületek között kibontakozott bátorsága és hazaszeretete régen megszerzette az egész civilizált világ' tsudáلكozó-tiszteletét és egygyesült érzését (sympathiaját). Mostantól-fogva a' vitesség, pálmáját a' Lengyeleknek kell adni, 's fogis az adatni, kik olyan győzödelmet nyertek, melynek egyedül-tsak a' Görögökét lehet mellé tenni a' Persák' számtalan tsordái ellen."

A' Times, mely a' liberalisokhoz Frantzia-, Belga- és Olaszországban, szükön viselletik barátsággal, a' Lengyelek' újabb győzödelme' tudósítása alkalmával, ezt mondja: "Ez a' nemes nemzet, melynek a' vérét (tüzét, Geist) idegen uralkodás fél százesztendeje, meg nem törhet—

te, melynek haza- és szabadságszerete-
te a' muszka hatalom' rettentő sokaságát
vissza-verte, úgy-láttik hogy végre, meg-
nyerte volna a' szerentse' kezességét, ma-
radandó függetlenségre. Valjon rebelli-
seknek nevezi-é Muszkaország őket to-
vább-is, midőn ők az ő' katonaságaik köz-
zül ezerekkel és tizezerekkel bírnak, mind-
egyik Lengyel' élete' és jó' velebánás'
zalogául? Minő' örömmel fogják venni az
egész Európában az új győzödelmet!

A' lengyel-revolúcióban, oitansen a' tör-
vényes méltóság ellen lázadás, semmi res-
publicai theoria, sem jacobinus erőszak.
A' Lengyelek felkeltek hogy hazájokat
idegen sanyargatók alól szabadítsák-ki,
és uraik legyenek saját mezőiknek, sa-
ját városaiknak. Az ő' dolgok igazságos,
's vitéz szívvel viaskodnak azért. Talán
eljött az az idő, midőn az észak' ször-
nyű birodalmának vissza-verő ereje oly'
formán bontakozott-ki, hogy Európa-
mondhat szepegéséről.

Jól tudjuk, hogy egy áng. Követ azon
lépésen áll, hogy Pétervarra menjen, Musz-
kaország' plánuma ellen Lengyelország'
dolgában, protestálni. — A' frantziaországi
elébbi királyi familia, a' mint beszéllik,
bizonyos felfedezéseknél-fogva némely Á-
genszeinek plánuma miatt, el fog menni
Angliából Spanyolországba; mely ez által
önként ássa maga alá a' vermet.

* A' Globe, kifütyöli Frantziaország' u-
tól bizékelő diplomatiaját; mely most
magának valami nagy dolgot láttzik ígér-
ni az olaszországi Cogressből: a' miép-
pen olyan, mintha egy embert felakasz-
tanának, 's azután össze-hívják a' Jury-t,
hogy vétke vagy ártatlansága felett ítéle-
tet tennének. Sokkal okosabban tseleke-
dett az austriai országlószék, midőn az
nagy practicus pillantattal, hirtelenség-
gel és hatalommal forgolódott, 's a' mel-
lett semmi nevezetes lármát nem ütött.

A' Londontaverne-beli nagy vendég-
ségnél, ápr. 6-dikán, Sussex Hg. így kö-
szönte-el az első poharat: "Gentlemen,
könnyű elgondolni kire köszönöm-el a'
poharat, mellyet meg akarok inni. Isten-
nek hálá, ebben az országban semmit-
sem tehetünk mi Király nélkül, és Isten-
nek hálá, egy olyan Királlyal, a' millyen
nekünk van, mindent megtehetünk. (le-
írhatatlan helybe-hagyás). Nohát, Gent-
lemen (Tek. Urak) IV-dik William Ki-
rály, kit az Isten áldja-meg!" — —

A' Globe-ben a' van, hogy egy fran-
tzia briggs és egy frantzia korvette, mely-
lyek D. Migueltől elégtételt kívántak a'
frantzia alattvalókon elkövetett sérelme-
kért, nem kapván elégtételt, a' paket-
boot elindulásakor már, a' frantzia a-
lattvalók, készültek az elmenetelre.

BELGAORSZÁG

A' brüsseli Congressben Robaulx Úr
a' frantzia Ministerium' politikáját hozván
fel, az itt következő módon festi azt le:
"Nem lehet tagadni, hogy Lajos-Filep
egészzen a' szent szövetség' ösvényébe
lépett. Így esik tehát eltörlünk egy gyá-
mol, melyre mi számot-tartottunk volt.
Kihez bízunk hát már ezután? Senkihez
egyébhez magunknál. Ez a' bére minden
engedéseknek, mellyeket Frantziaország-
nak tettünk, és a' mellyekért ma mi-
ket a' leggyávább módon hagyott-el. Fran-
tziaország eránti tekintetből, sokan köz-
zülünk, lemondottak a' Köztársaságról,
és Nemours Hget. választották. Gyáva
megtsalattatás! Most mondja már az, e-
gyenesen ki, midőn többé nem tsalattat-
hatunk-meg az ő' magához-szító machi-
avellismusa által, és midőn a' lett-dol-
gok össze-tolúlnak, hogy — ő-reá számot
nem tarthatunk. Útaljunk egyedül tsak
a' nemzetre; és ha a' Királyok nekünk
hadat izennek, izenjünk hadat mi is a'
Királyoknak. Lajos-Filep, a' nép' hatal-

ma által születvén, tagadja saját eredetét; elválasztja dolgaiat a' népekétől, mellyeknek hatalmát köszöni: — ne bizunk többé hozzá! Mit nem mivel az ő országglószéke a' belé-nemavatkozás' ama principiumával? A' Lengyelek, az Olaszok, bíztak ahhoz; most letapossák azokat, 's ha szemére vetik a' Ministeriumnak (nevezetesen Sebastianinak) az ő vétkét, eléggé bomlott ő ahhoz, hogy a' beszédszéke lépvén, az egész világ' hallattára, így szól: "mi, nem állunk rá, hanem, megengedjük azt!" "S ilyen Ministeriumot tartanak-meg Frantziaországban? — Készüljünk haborúhoz; szállítsuk-fel az önkénteseket hazánk' földé' védelmére; utánok, az első sereg pólárgárdát, 's akkor, a' nemzet' egész felkésztését. Fel fog a' nemzet kelni. Tsak azon győtrődöm, hogy, ha Lajos-Filep az ő választott ösvényét követni fogja; — megérjük — a' második revolutiót is.

Ezen beszédekre, érkezett a' Minister' elő-adása, mely oda útal, hogy még hivatali világosítások után kell várakozni Párisból. Ere, felkél Robaulx Ur újjra, 's felkiált: Keveset törődök én a' diplomatikai közlésekkel; ne várakozzunk árá többé. Minden fel van fedezve. Lajos-Filep elárulta a' revolutiót: de Frantziaország ott van; nagy ez, nagy-szívü, esmeri a' maga' javát, segít ez mirajtunk. Küldjünk katonaságot Luxemburgba. Ne féljünk, hogy másfelől megtámadjanak, Holland, nem meri azt tselekenni.

BURKUSORSZÁG

A' Hamburger Correspondent Berlinből ápr. 10-dikén ezt írja: "Az Excelsmans Gen. nem sokára megérkezése Varsóba, a' miat már most kitanúlták, a' Generalissimus' törje (keleptzéje) volt, hogy ezen Generálnak adandó tisztességtétel' színe alatt kirendelt seregvizsgálatot a' megtámadáshoz-készületre, annál-job-

ban lárvázhassa. Minekutánna ezen által estek, meghívta a' Generalissimus mártz. 30-dikán este a' főbb Tiszteket vatsorára, 's a' legutolsó pohárnál, mellyet felhajtottak, adta ő ezeknek tudokra planumát. A' Tisztek megölelték egymást forró buzgósággal; és, nyomon meg volt rendelve az útnak-indulás. — Ápr. 7-dikén indúlt-el innen valami Küldöttségben Lilienstern-i Rühl Gen., a' bajor, württembergi és bádeni Udvarakhoz.

AUSTRIA

Béts, ápr. 11. — A' legmegnyugtatóbb tudósításokat vettük tegnap Párisból, mellyek szerént, nem fog megháboríttatni a' béke, valamig Perier a' kormányon maradhat. De a' státuspapirosok még-sem igen hágtak fel-felé. — A' lengyel tudósítások nem beszélnek kedvezőleg a' Muszkáknak, és Diebits Hadmarsalnak meggyül a' baja, a' Prága előtt ejtett hibája megjobbításával. — Az albaniai és boszniai fellekést igen veszedelmesnek festik a' Portára-nézve.

Béts, ápr. 14. — Egy austriai Tiszt kit a' Diebits Hadmarsal' fősztállására küldöttek volt, tegnap' éjjel jött ide vissza. Ryki-ben, Pulawyhoz nem messze, jött ő el a' Marsaltól, és látta a' nagy készületeket az által-menetelre a' Weichsel' bal-partjára. Az ő' beszéde szerént, a' muszka badsereg a' legjobb állapotban van, és semmit-sem szenved eleség' dolgából, ámbár közönségesen azt állították. A' Geismar' és Rosen' hátrálásánál szenvedett veszteség, nagyon tsekéj volt; és a' táborozás' planumában sem tett legkissebb változást is. A' muszka fősztálláson úgy vélekedtek, hogy 2 hét alatt mindennek vége lessz, és Varsó meg lessz véve.

LENGYELORSZÁG

K r a k ó, ápr. 7. — A' varsói tudósításokból ápr. 5-dikéig Skrzyneczki Generaliss. szakadatlanul azon iparkodik, hogy

a' nyereségnek hasznát vehesse, és Diebits Hadmarsalt, ki magát vissza-vonta, és igyekezik a' Wieprz' túlsó partjára kapni, hogy ott állást fogjon, és a' Toll, Rüdiger, Kreutz és Witt Generálok' szét-szórt seregeit magához húzza, szünetlenül üldözze. Azonban, ezek a' széjjel-szórt seregek, a' Dwernicki Gen. munkássága által, nagy veszedelemnek vannak kitéve, ha talán más igazodást kellene nekik elő-venniük, 's neki fordítani hátokat. Igen kedvetlen fekvésben vannak tehát a' Muszkák, melyhez járul még a' lázadás Litthóban és Volhyniában, mellyet elhatalmazottnak mondanak. Ha Diebits Hadmarsal meg nem tarthatja állását (a' mi igen nehezen esbetik-meg, mivel' az élelmet seregeinek, nem teheti egy helyen bizonyossá) hova fordul, ha a' Lengyelek a' Wieprz-en által mehetnek? A' litthoi és volhyniai út lehetne legveszedelmesebb, kivált' hogy a' litthoi katonaság' példája, mely Minsknél csaknem mindenestől által-szökött, rosszérzelmet szerzett a' muszka katonaságban.

Diebits Marsal, hátrál a' mi' seregünk előtt a' Wieprz-en által, 's nem láthatni által mitsoda planuma van. Ha Modarwo-nál által akar menni a' Bugon, a' mint gondolják, úgy, még egyszer kell neki által-menni a' Wieprz-en, és mindenütt mótársos térséget talál, a' hol a' nehéz ágyúkkal, elő nem mehet. Keserves szükség uralkodik az ő' táborában: mert azt a' vidéket kiették magok a' Muszkák, 's a' Muszkaországból hordandó élelemnek az útja el van vágva. — Egy a' fogoj Adjutánsok közül azt vallja, hogy, ámbár a' hadsereg a' siedlee-i úton napjában 400 szekér eleséget hordott; mégsem volt ez elegendő. Ezt a' szekerezést most elvágta. A' tegnap' elfogott 2000 ember (a' mit kétségsbe hoztunk volt) mindenek felett eleséget esedezett. Azt

állítják, hogy Diebits fegyverszünetet kért, és késznek nyilatkoztatta magát a' Tsászárnál mindent kieszközölni. De, nem fogadták-el javallatait. Egy fő-ütközetet minden módon törekedik elkerülni. — A' lithoi zenebona hova-tovább megbizonyosodik: Hát ha még a' mi' újj győzelminket ott megtudják? —

A' lengyel Fővezér azt mondja, a' többek közt, tudósításában, hogy a' Geismar' és Rosen' serege egészen széjjel veretett (complètement dispersés), 's azután hozzá veti: "minden hitelt meghalad, hogy ezek a' nagy győzelmek mártz. 31- és ápr. 1-jéről, csak 450 egynehány holtan és megsebesedetteken vásároltattak-meg: és még-is csakugyan bizonyos az. Rosen Generálnak csak 400 embere van még; de a' kik complétement désorganisés et demoralisés vannak. Szükséges ezt tudni, hogy a' jövőd eseteket helyesen lehessen megítélni. Ápr. 1-jén megpróbálták a' Muszkák a' Narewen, ladikokkal által-menni; de, nem lehetett. Elvesztettek 1 Öbestert, 4 Tisztet és 20 egynehány katonát, holtakban, és 30 embert 's 50 lovat elfogtak. — Egy elébbi lengyel katonát, ki a' Muszkákat vezérelte, elfogtak a' többivel együtt 's nyomon felakasztották.

A' Varsói Journál szerint, egy lengyel sereg elfoglalta volna ápr. 9-dikén, egy makats verekedés után, a' muszka gárda' egy szakaszával, Wengrow-ot; és az Uminski Gen. egész serege által ment volna a' Liwiec-en. Ezen pillanatban, gondolja az a' Journál, meg kell már esni egy véghatározó tsatának, a' gárdasereggel.

A' lengyel országlószék' Biztossága tudokra adja a' külföldi Orvosoknak, hogy ők, mind a' hadseregnél, mind a' katonaispotáljokban bívatalt kapnak, és meghívja őket a' Varsóba-útazásra; a' hol nekik az ő' elrendeltetésekre út fognak

mutatni. Legszükségesebbek az Operatórok (tag-elvágók) és Seborvosok. Az Operatórok, kapnak egy Stáborvos' rangjához szabott tartást, hónapanként 350 lengyel forintot (mintegy 65 for. 3 ezüst 20-asával); Examinált Chirurgusok, a Tsapatorvos' tartását 208 lengyel forintot. A' szolgálat' ideje alatt, az idegen Orvosoknak egyforma bírt-okok van a' hazafijakkal, az érdemjutalmakra. Szállás ingyen, úti költség egy mérföldre 5 lengyel forint. — Az említett feltételeken kívül, reményli az országlószer' Biztossága, hogy a' külföldi Orvosok, magasságos érdeménnyektől ösztönöztetve, és tsupán az emberiséget tekintvén, minél-előbb útnak indulnak Varsóba, a' hol két hadakozó nemzet' sebesei várják óhajtvá az ő' segedelmeket. — Vegyék szívekre tehát ezt a' dolgot leginkább azok, a' kik őhozzájok közelebb vannak.

A' varsói Journal egy különlevelében (extrablatt) ápr. 10-dikéről, a' burkus Zeitungokban kijött tudósításokat a' lithói felkelésről együvé rakja. A' végén ezt veti hozzá: "Sokan a' felkelők közül katonaköntösben (uniformisban) vannak, mind jól felfegyverkezve; minthogy a' fegyvertárt (arsenál) Wilnából Rosienne-be költöztették, hogy a' muszka hadsereghez közelebb legyen, 's itt, a' felkelők elragadozták: mely szerént nekik hadi-szükségesei és mindenféle ágyúji vannak." — "Kérdvén a' muszka-lithójakat: ki vezérlené a' felkelést, két újjokat a' szájokra tettek, keresztet-vetettek, 's felémelték ujjaikat mint mikor esküsznek."

A' Statusjournalban, ápr. 11-dikéről, e' van: "Lembergbe egynehány estafette jött a' muszka határszélről azon jelentéssel, hogy Wolhyniában felkelés ütött ki; melyre Poczajowban, a' gallitziai határszélen egy gyűlés adott jelt. Ágyúdörgéseket hallottak a' gallitziai-muszka

határszéleken, és pedig igen közlelről, apró fegyver-ropogásokat is. Ez a' tudósítás nem Lemberg, hanem Krakó-felől jött: következőleg, azért-sem lehet hinni, mivel ára, nints is muszka határszél. — Ugyanazon Journalban van egy kereskedőlevelé Brody-ból, ápr. 1-jéről: "Egészen bizonyos, ú. mond, hogy Poczajowban, Brodyhoz 4 mérföldre, a' lakosok fellázzadtak a' muszka országlószer' ellen. Az ottani, Basilianusok, kik sok százan vannak, ingerlették a' népet pártütésre. Ezen Szerzeteseknek nagy megerősített klastromjok van (egy a' legnagyobb és leggazdagabb klastromok között); mely szerént, az egész városotkát úgy lehet nézni, mint egy várat. Tegnapeste nagy ágyúzást hallottak itt (Brodyban); és mindenkül úgy láttzik, hogy Beresteczko' vidékén, mely ide 2 mérföld, tsata történt volna. Azt is állítják, hogy a' Dwernicki Gen. seregéből egy szakasz megérkezett volna a' wolhyniai határba. — Utánirás. Ezen pillanatban vesszük estafette által a' tudósítást, hogy egy jóforma szakasz lengyel katonaság, az ide fél-mérföldre fekvő határszéli Radzivilow Helységbe megérkezett, és most, a' vánkamara' elfoglalásán dolgozik.

A' Kuryer Polski jelenti, — de talán tsak szóbeszéd — hogy a' Muszkák, Sienica és Latowicz között, elsűjlesztettek 12 ágyút; de a' mellyeket a' miéink ki tudtak onnan venni. — Egy minski Levél ápr. 9-dikéről azt mondja: "Tegnap, a' mi Hadnagyunk elfogott egy Kurirt, a' ki Diebitstól hivatali irásokkal indult a' Tsászárhoz. Bennek, a' van, hogy a' gárda egészen el-erköltstelenült, és nem akar ütközni, 's azt kérdi — mit tegyen velek? Ez, anecdotumnak, meglehető. A' Kurir 500 arannyal kínálta a' Hadnagyot, ha ötet tovább bocsátja; de a' Tiszt nem vette-el a' pénzt, hanem Skrzy-

neezkihez vezette, ki a' Hadnagyot nyomon Májorrá tette.

K r a k ó, ápr. 11. — Nagyot tartanak Varsóban a' Litthóban és Wolhyniában kiűtött felkelésről; és Lengyelország' mostani fekvése, annak megszabadulását tekintve, igen kedvező.

Minden ember meggyőződött volt a' felől, hogy Diebits Gróf, a' Skrzyneckzi Fővezér' szerentsés megtámadása által az ő' lineája' kellőközepére, nagy veszedelemnek lessz kitéve, és vissza-vonulását a' muszka határszélekre, tsak nagy bajjal vihető-végbe, ha rá nem mehetne, hogy a' lengyel hadsereget megverje. Varsóból naponként ment a' segedelem Skrzyneckzi Generálhoz; mely kivált' a' lithói sok szökevényből és fogjokból formálódott, kik a' lengyel szolgálatba állottak. Chlopiczki Gen., ki a' mi' hadseregünkől jövő kedvező tudósításokat forró buzgósággal veszi, nem sokára felépül már, s akkor osztán nyomon Bregyén Varsóba vissza.

LEVÉL

Úgy adjuk, a' mint vettük. — A' lengyel határszélről, máj. 2-dikán. — Ápr. 15-dikén (?) össze-szedvén a' Pahlen', Geismar' és Rüdiger' össze-tört seregei magokat, a' Diebits' seregeihez kaptsolódtak. Ezt Sk r z y n e c z k i Generalissimus megtudván, még azon nap' rájok-ütött, többnyire kardal és bajonettel, a' Muszákakra, kik a' kétségbe-esésig viaskodtak a' Lengyelekkel, és egy talpallatnyit sem engedtek. Így foljt a' tsata mind-a'-két részről, 15- és 16-dikán (?) éjjel-nappal. Skrzyneckzi, tudósította Umiaskit és Dwernickit; kik megkettőzött lépéssel sietvén Skrzyneckkihez, 17-dikén viradóra, 2 órákor éjszél után, rájok ütöttek a' Muszákakra hátulról. Ezt megtudván a' muszkatábor közepén tartott 6 ezer litthói katoná (félvén, ne-hogy elszökjenek), neki fordultak a' muszka seregek, s így a'

Muszákát három oldalról verettetvén, a' legnagyobb zűrzavarba bonyolódtak, s táborjok semmivé tétetett. — A' Levélíró ezzel rekeszti-be szavait: "Képzeltetni milyen véres volt az ütközet, midőn tsak a' lengyel részről 14,000 maradt a' hartzmezőn, halva és megsebesedve.

Tegnap', máj. 1-jén, egy, a' lengyel határszélről jött borkereskedő azt a' hírt hozta, hogy ápr. 19-dikén (?) Diebits Hadmarsalt Varsóba vitték a' Lengyelek, mint fogjot; de ez a' vásár szörnyű drága volt: mert a' halhatatlan Skrzyneckzi a' hartzmezőn maradt — halva!! A' következő Posta, talán bizonyosabbat fog hozni. Vagy a' datum hibás, vagy a' dolog költemény.

TÖRÖKORSZÁG

Egy konst. polji Levélben mártz. 11-dikéről e' van: "A' Porta a' tsaknem minden nap' kibotsátott Rendeléseiben, mutattja buzgóságát az elkezdett civilisáloplanum' foljtatásában. Aról van szó, hogy már Universitasunk is fog lenni, legalább, tudjuk, hogy a' Sultán a' frantzia Követet, Guilleminot Grófot, kérte egy ilyen planumért. Ezen planum szerént, az alsó klassisokban, a' frank gymnasiumokban szokott latin nyelv helyett, a' régi görögöt hoznák-be; azután pedig a' frantzia nyelv lenne főképpen, a' mire ügyelnének. Az universitasra teendő minden költséget, a' Tanítók' bérével együütt, a' Státus fogja viselni; és minden török-alattvalónak, valláskülömbőség nélkül, nyitva fog az Universitas általani. — Mit-mitsoda nyelven fognak tanítani — e' lehet az első kérdés.

JELENTÉS

A' Felső magyarországi pártfogolt kassai nemzeti Dall és Szinjáttzó-Társaság, az idén, a' bártfai fördön fog tartózkodni, és mutatványait július' 15-dikén kezdve, aug. utolsó napján fogja ott végezni.